

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

№15

Сплата частини чистого прибутку (доходу) та дивідендів на державну частку: Закон України № 466

Цей інформаційний лист присвячено нововведенням, які запроваджені Законом України від 16 січня 2020 року № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (далі – Закон № 466), а також Законом України від 16 січня 2020 року № 465-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (далі – Закон № 465) в частині адміністрування сплати частини чистого прибутку (доходу) та дивідендів на державну частку.

Цей лист носить інформаційний характер та не є індивідуальною податковою консультацією, оскільки не базується на особливостях фактичних обставин операцій конкретного платника податку.

Інформаційний лист ґрунтується на положеннях чинного законодавства України та практики його застосування, які можуть змінитися в майбутньому.

Кожен платник податку у порядку, визначеному статтями 52 та 53 ПКУ, може звернутися до контролюючого органу з наведенням фактичних обставин операцій та наданням відповідних матеріалів для отримання індивідуальної податкової консультації.

НОВОВВЕДЕННЯ В АДМІНІСТРУВАННІ СПЛАТИ ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ) ТА ДИВІДЕНДІВ НА ДЕРЖАВНУ ЧАСТКУ

1 ЯКІ ПОВНОВАЖЕННЯ МАЮТЬ КОНТРОЛЮЮЧІ ОРГАНИ ЩОДО АДМІНІСТРУВАННЯ СПЛАТИ ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ) ТА ДИВІДЕНДІВ НА ДЕРЖАВНУ ЧАСТКУ?

Змінами, які запроваджені Законом № 466 і які набрали чинності з 23 травня 2020 року, на контролюючі органи покладено обов'язок здійснення контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати до бюджету:

- частини чистого прибутку (доходу) державними та комунальними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями;
- частини чистого прибутку (доходу) господарськими товариствами, у статутному капіталі яких є державна та/або комунальна власність;
- дивідендів на державну частку господарськими товариствами, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави;
- дивідендів на державну частку господарськими товариствами, 50 і більше відсотків акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах господарських товариств, частка держави яких становить 100 відсотків.

Кодексом передбачено, що контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суми грошових зобов'язань, передбачених іншим законодавством, зокрема, якщо:

- дані перевірок результатів діяльності платника податків, крім електронної перевірки, свідчать про заниження або завищення суми іншого зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи, заявлені у податкових деклараціях, уточнюючих розрахунках;
- контролюючий орган згідно з іншим законодавством є особою, відповідальною за нарахування сум іншого зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи, застосування штрафних (фінансових) санкцій та нарахування пені.

Зміни до підпунктів 19 прим 1.1.51 та 19 прим 1.1.52 пункту 19 прим 1.1 статті 19 прим 1, підпунктів 54.3.2 та 54.3.3 пункту 54.3 статті 54 Кодексу набрали чинності з 23 травня 2020 року.

2 ЯКІ ПОНЯТТЯ, ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ У КОДЕКСІ, УТОЧНЕНО У ЗВ'ЯЗКУ З АДМІНІСТРУВАННЯМ ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ) ТА ДИВІДЕНДІВ НА ДЕРЖАВНУ ЧАСТКУ?

Нарахування частини чистого прибутку (доходу) та дивідендів на державну частку підпадають під визначення «іншого зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи».

Завдяки уточненням, внесеним Законом № 466 до термінологічних визначень Кодексу, зобов'язанням платника податків є сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання **та/або інше зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи**, та/або штрафну (фінансову) санкцію, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та **іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи** (зміни до підпункту 14.1.39 пункту 14.1 статті 14 Кодексу).

У свою чергу, штрафна санкція (фінансова санкція, штраф) – це плата у вигляді фіксованої суми та/або відсотків, що справляється з осіб, що вчинили податкове правопорушення або **порушення іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи**, а також штрафні санкції за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності (зміни до підпункту 14.1.265 пункту 14.1 статті 14 Кодексу).

Зміни до підпункту 14.1.39 пункту 14.1 статті 14 Кодексу набрали чинності з 23 травня 2020 року, зміни до підпункту 14.1.265 пункту 14.1 статті 14 Кодексу наберуть чинності з 1 січня 2021 року.

3

ЯКУ ЗВІТНІСТЬ МАЮТЬ ПОДАВАТИ ДО КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ПЛАТНИКИ ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ) ТА ПЛАТНИКИ ДИВІДЕНДІВ НА ДЕРЖАВНУ ЧАСТКУ?

Завдяки змінам, що запроваджені Законом № 466, чітко визначено, що розрахунок частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку прирівнюється до податкової декларації.

Цю звітність до контролюючих органів подають:

- ✓ державні унітарні підприємства та їх об'єднання, визначені статтею 11 прим 1 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21 вересня 2006 року № 185 (далі – Закон № 185);
- ✓ господарські організації, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, визначені статтею 11 Закону № 185, а саме:
 - державні керуючі холдингові компанії;
 - господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави;
 - господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких знаходяться у статутних капіталах господарських товариств, частка держави в яких становить 100 відсотків та інші) (підпункт "в" пункту 18 частини другої статті 5 Закону № 185 в редакції Закону № 465).

Обов'язковим додатком до розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку та його невід'ємною частиною є фінансова звітність відповідного платника.

Зміни до пункту 46.1 статті 46 Кодексу набрали чинності з 23 травня 2020 року. Зміни до підпункту "в" пункту 18 частини другої статті 5 Закону № 185 набрали чинності 27 лютого 2020 року.

4 ЗА ЯКОЮ ФОРМОЮ ПОДАЄТЬСЯ РОЗРАХУНОК ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ), ДИВІДЕНДІВ НА ДЕРЖАВНУ ЧАСТКУ?

Змінами, що внесені Законом № 466 передбачено, що форму розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку має затвердити центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику (на сьогодні – це Міністерство фінансів України).

Разом з тим, до визначення нової форми розрахунку чинною залишається форма Розрахунку частини чистого прибутку (доходу), що використовується державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затверджена наказом Державної податкової адміністрації України № 285 від 16 травня 2011 року.

Комунальні унітарні підприємства, а також господарські товариства, у статутних капіталах яких є комунальна власність для обрахунку частини чистого прибутку (доходу) та дивідендів на комунальну частку, також можуть користуватись зазначеною формою розрахунку.

Відповідно до пункту 46.4 статті 46 Кодексу, якщо платник податків вважає, що форма податкової декларації, визначена центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, збільшує або зменшує його податкові зобов'язання всупереч нормам Кодексу з такого податку чи збору, то такий платник, у разі необхідності, може подати разом з такою податковою декларацією доповнення до такої декларації, які складені за довільною формою, що вважатиметься невід'ємною частиною податкової декларації. Таке доповнення подається з поясненням мотивів його подання.

Зміни до пункту 46.2 статті 46 Кодексу набрали чинності з 23 травня 2020 року.

5 ЯКІ ЗВІТНІ (ПОДАТКОВІ) ПЕРІОДИ ВИЗНАЧЕНІ КОДЕКСОМ ДЛЯ ПОДАННЯ РОЗРАХУНКУ ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ), ДИВІДЕНДІВ НА ДЕРЖАВНУ ЧАСТКУ?

Кодексом (з урахуванням змін, внесених Законом № 466) визначені наступні податкові (звітні) періоди:

- **для державних унітарних підприємств та їх об'єднань (які є платниками частини чистого прибутку (доходу)):** календарний квартал, півріччя, три квартали, календарний рік;
- **для господарських товариств з державною часткою у статутному капіталі (які є платниками дивідендів на державну частку):** календарний рік.

Державні унітарні підприємства та їх об'єднання складають Розрахунок наростаючим підсумком та подають до контролюючих органів разом з фінансовою звітністю протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу. Цей термін застосовується щодо звітності за календарний квартал, півріччя, три квартали, але не щодо звітування за рік. Законом № 466 передбачений триваліший термін для подання Розрахунку, який складають наростаючим підсумком за рік, – протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року (знов-таки, разом із річною фінансовою звітністю).

Таким чином, останній день подання Розрахунку за півріччя 2020 року – 10 серпня 2020 року (понеділок), за три квартали – 10 листопада 2020 року (вівторок), а за 2020 рік у цілому – 1 березня 2021 року (понеділок).

Особливі правила подання зазначеної звітності передбачені абзацом четвертим пункту 49.19 статті 49 Кодексу **для господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, та господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах господарських товариств, частка держави яких становить 100 відсотків.** З урахуванням уточнення, внесеного Законом України від 14 липня 2020 року № 786-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб – підприємців» (далі – Закон № 786), це правило буде мати такий вигляд:

незалежно від того чи сплачують ці товариства дивіденди на державну частку або частину чистого прибутку (доходу) (у разі не прийняття ними рішення про виплату дивідендів на державну частку до 1 травня року, що настає за звітним), такі платники складають Розрахунок за підсумками **звітного** року та подають його до контролюючих органів один раз на рік у термін до 1 липня року, що настає за звітним.

Наприклад, якщо звітним роком є 2020 рік і господарське товариство, корпоративні права якого належать державі, не прийняло рішення про виплату дивідендів до 1 травня 2021 року, то відповідно до вимог Кодексу таке товариство має скласти Розрахунок за 2020 рік та подати звітність до податкових органів у строк до 1 липня 2021 року.

Відмітимо, що для господарських товариств з державною часткою у статутному капіталі встановлений єдиний термін для сплати до бюджету дивідендів на державну частку, сплати частини чистого прибутку (доходу) та подання до контролюючих органів Розрахунку – до 1 липня року, що настає за звітним.

Зміни до підпунктів 49.18.6, 49.18.7 пункту 49.18 та пункту 49.19 статті 49 Кодексу, внесені Законом № 466, набрали чинності з 23 травня 2020 року.

Зміни до підпункту 49.18.6 пункту 49.18 та пункту 49.19 статті 49 Кодексу, внесені Законом № 786, наберуть чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

6 ЯК ГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРИСТВА З ДЕРЖАВНОЮ ЧАСТКОЮ У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ПОВИННІ СПЛАЧУВАТИ ГРОШОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗА ЗВІТНИЙ РІК?

Порядок нарахування та сплати дивідендів на державну частку для господарських організацій, у статутному капіталі якої є корпоративні права держави визначено пунктом 5 статті 11 Закону № 185. Передбачено, що господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, до 1 травня року, що настає за звітним, приймають рішення про відрахування не менше 30 відсотків чистого прибутку на виплату дивідендів.

Дивіденди нараховуються у розмірі базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, але не менше 30 відсотків, пропорційно розміру державної частки (акцій) у статутному капіталі господарського товариства та сплачуються до Державного бюджету України у строк не пізніше 1 липня року, що настає за звітним.

Базовий норматив відрахування дивідендів на державну частку встановлюється окремою постановою Кабінету Міністрів України на кожний звітний рік.

Отже, розмір дивідендів, що сплачуються до бюджету регулюється одночасно положеннями пункту 5 статті 11 Закону № 185 та відповідною постановою Кабінету Міністрів України.

Разом з цим, господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним, сплачують до державного бюджету не дивіденди на державну частку, а частину чистого прибутку (доходу) у розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, встановлених на відповідний рік, але не менше 30 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним.

Приклад. Основною умовою щодо визначення платежу, який повинно сплатити до бюджету господарське товариство, у статутному капіталі якого є корпоративні права держави за підсумками 2019 року, – є прийняття у термін до 1 травня року 2020 року рішення про відрахування не менше 30 відсотків чистого прибутку на виплату дивідендів.

Враховуючи наведене вище, у разі прийняття господарським товариством рішення про нарахування дивідендів за 2019 рік у встановлений термін, таке товариство сплачує до державного бюджету дивіденди на державну частку, а у разі неприйняття такого рішення у встановлений законом термін – частину чистого прибутку (доходу).

При цьому, як відрахування до бюджету дивідендів на державну частку, так і сплата до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) мали бути проведені таким господарським товариством в один термін – до 1 липня 2020 року.

7 ЯКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЛАТНИКІВ ДИВІДЕНДІВ НА ДЕРЖАВНУ ЧАСТКУ ТА ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ) ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ СПЛАТИ ПЛАТЕЖІВ АБО НЕСВОЄЧАСНЕ ПОДАННЯ РОЗРАХУНКУ ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ (ДОХОДУ), ЩО ПІДЛЯГАЄ СПЛАТІ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ?

Стаття 11 Закону № 185 (з урахуванням змін, які були внесені Законом № 465) передбачає, що:

- господарські товариства один раз на рік подають до податкового органу розрахунок частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку в порядку та строки, встановлені Податковим кодексом України;
- платники частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку [тобто всі такі платники, включаючи державні унітарні підприємства та їх об'єднання] несуть відповідальність за неподання або несвоєчасне подання до податкових органів розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку або за порушення правил нарахування та сплати (перерахування) таких платежів у порядку, передбаченому Кодексом.

Таким чином, з 23 травня 2020 року контролюючі органи мають право застосувати штрафні (фінансові) санкції (штрафи) та пеню до платників частини чистого прибутку (доходу) або дивідендів на державну частку, які:

- порушили правила подання до контролюючих органів Розрахунку у визначені Кодексом терміни, або

- порушили порядок сплати (перерахування) грошового зобов'язання з частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку у визначені Законом № 185 та Кодексом терміни, або
- у разі визначення контролюючим органом суми податкового зобов'язання з цих платежів, які не були сплачені платником своєчасно у повному розмірі.

Відповідні санкції застосовуються, залежно від обставин, на підставі пункту 120.1 статті 120, пункту 123.1 статті 123, пункту 126.1 статті 126, пункту 129.1 статті 129 Кодексу.

Варто відмітити, що наразі продовжує діяти мораторій на застосування штрафних санкцій за порушення податкового законодавства, вчинені протягом періоду з 1 березня 2020 року по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), за виключенням застосування санкцій, які прямо визначені пунктом 52 прим 1 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу. Нагадаємо, що 22 липня 2020 року постановою № 641 Кабінет Міністрів України продовжив дію адаптивного карантину **до 31 серпня 2020 року**.

Зміни до статей 120, 123, 126 Кодексу набрали чинності 23 травня 2020 року. Зміни до статті 11 Закону № 185 набрали чинності 27 лютого 2020 року.